

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ഏകോനശതതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകോനശതതമഃ സർഗഃ ॥

ഭരതേന ശത്രുഘ്നാദിഭിഃ സഹ ശ്രീരാമാശ്രമേ ഗത്വാ
തത്പർണ്ണശാലായാ നിരീക്ഷണം രുദതാ തേന
ഭ്രാതൃശ്ചരണയോർനിപതനം, ശ്രീരാമേണ തൈഃ സാർധം
സമാലിംഗനം

നിവിഷ്ടായാം തു സേനായാ -
മുത്സുകോ ഭരതസ്തതഃ |
ജഗാമ ഭ്രാതരം ദ്രഷ്ടും
ശത്രുഘ്നമനുദർശയൻ || 2.99.1 ||

ഋഷിം വസിഷ്ഠം സന്ദിശ്യ
മാതൃർമേ ശീഘ്രമാനയ |
ഇതി ത്വരിതമഗ്രേ സ
ജഗാമ ഗുരുവത്സലഃ || 2.99.2 ||

സുമന്ത്രസ്ത്വപി ശത്രുഘ്ന -
മദുരാദൻവപദ്യത |
രാമദർശനജസ്തർഷോ
ഭരതസ്യേവ തസ്യ ച || 2.99.3 ||

ഗച്ഛന്നേവാഥ ഭരത -

സ്താപസാലയസംസ്ഥിതാം |

ഭ്രാതൃഃ പർണകുടീം ശ്രീമാ -

നൃടജം ച ദദർശ ഹ || 2.99.4 ||

ശാലായാസ്ത്വഗ്രതസ്തസ്യ

ദദർശ ഭരതസ്തദാ |

കാഷ്ഠാനി ചാവഭഗാനി

പുഷ്പാൺയപചിതാനി ച || 2.99.5 ||

സ ലക്ഷ്മണസ്യ രാമസ്യ

ദദർശാശ്രമമീയുഷഃ |

കൃതം വൃക്ഷേഷ്വഭിജ്ഞാനം

കുശചീരൈഃ ക്വചിത് ക്വചിത് || 2.99.6 ||

ദദർശ ച വനേ തസ്മിൻ

മഹതഃ സഞ്ചയാൻ കൃതാൻ |

മൃഗാണാം മഹിഷാണാം ച

കരീഷൈഃ ശീതകാരണാത് || 2.99.7 ||

ഗച്ഛന്നേവ മഹാബാഹു -

ർദ്ദ്ധൃതിമാൻ ഭരതസ്തദാ |

ശത്രുഘ്നം ചാബ്രവീദ്ധ്യുഷ്ട -

സ്താനമാത്യാംശ ച സർവശഃ || 2.99.8 ||

മന്യേ പ്രാപ്താഃ സ്ഥ തം ദേശം

ഭരദ്വാജോ യമബ്രവീത് |

നാതിദൂരേ ഹി മന്യേഹം

നദീം മന്ദാകിനീമിതഃ || 2.99.9 ||

ഉച്ചൈർബദ്ധാനി ചീരാണി
 ലക്ഷ്മണേന ഭവേദയം |
 അഭിജ്ഞാനകൃതഃ പന്ഥാ
 വികാലേ ഗന്തുമിച്ഛതാ || 2.99.10 ||

ഇതശ്ചോദാത്തദന്താനാം
 കുഞ്ജരാണാം തരസ്വിനാം |
 ശൈലപാർശ്വേ പരിക്രാന്ത -
 മന്യോന്യമഭിഗർജതാം || 2.99.11 ||

യഥേവാധാതുമിച്ഛന്തി
 താപസാഃ സതതം വനേ |
 തസ്യാസൗ ദൃശ്യതേ ധൂമഃ
 സങ്കുലഃ കൃഷ്ണവർത്മനഃ || 2.99.12 ||

അത്രാഹം പുരുഷവ്യാഘ്രം
 ഗുരുസത്കാരകാരിണം |
 ആർയം ദ്രക്ഷ്യാമി സംഹൃഷ്ടം
 മഹർഷിമിവ രാഘവം || 2.99.13 ||

അഥ ഗത്വാ മുഹൂർതം തു
 ചിത്രകൂടം സ രാഘവഃ |
 മന്ദാകിനീമനു പ്രാപ്ത -
 സ്തം ജനം ചേദമബ്രവീത് || 2.99.14 ||

ജഗത്യാം പുരുഷവ്യാഘ്ര
 ആസ്തേ വീരാസനേ രതഃ |
 ജനേന്ദ്രോ നിർജനം പ്രാപ്യ
 ധിങ്മേ ജൻമ സജീവിതം || 2.99.15 ||

മത്ക്യുതേ വ്യസനം പ്രാപ്തോ
 ലോകനാഥോ മഹാദ്യുതിഃ |
 സർവാൻ കാമാൻ പരിത്യജ്യ
 വനേ വസതി രാഘവഃ || 2.99.16 ||

ഇതി ലോകസമാക്രൂഷ്ടഃ
 പാദേഷ്യദ്യ പ്രസാദയൻ |
 രാമം തസ്യ പതിഷ്യാമി
 സീതായാ ലക്ഷ്മണസ്യ ച || 2.99.17 ||

ഏവം സ വിലപംസ്തസ്മിൻ
 വനേ ദശരഥാത്മജഃ |
 ദദർശ മഹതീം പുൺയാം
 പർണശാലാം മനോരമാം || 2.99.18 ||

സാലതാലാശ്ചകർണാനാം
 പർണൈർബഹുഭിരാവൃതാം |
 വിശാലാം മൃദുഭിസ്തീർണാം
 കുശൈർവേദിമിവാധ്യരേ || 2.99.19 ||

ശക്രായുധനികാശൈശ്ച
 കാർമുകൈർഭാരസാധനൈഃ |
 രുക്മപൃഷ്ഠൈർമഹാസാരൈഃ
 ശോഭിതാം ശത്രുബാധകൈഃ || 2.99.20 ||

അർകരശ്മിപ്രതീകാശൈ -
 രഘോരൈസ്തുണഗതൈഃ ശരൈഃ |
 ശോഭിതാം ദീപ്തവദനൈഃ
 സർപൈർഭോഗവതീമിവ || 2.99.21 ||

മഹാരജതവാസോഭ്യ -

മസിഭ്യം ച വിരാജിതാം |

രുക്മബിന്ദുവിചിത്രാഭ്യം

ചർമഭ്യം ചാപി ശോഭിതാം || 2.99.22 ||

ഗോധാംഗുലിത്രൈരാസക്തൈ -

ശ്ചിത്രകാഞ്ചനഭൂഷിതൈഃ |

അരിസന്ധൈരനാധൃഷ്ടാം

മൃഗൈഃ സിംഹഗുഹാമിവ || 2.99.23 ||

പ്രാഗുദക്പ്രവണാം വേദി

വിശാലാം ദീപ്തപാവകാം |

ദദർശ ഭരതസ്തത്ര

പുണ്യാം രാമനിവേശനേ || 2.99.24 ||

നിരീക്ഷ്യ സ മുഹൂർത്തം തു

ദദർശ ഭരതോ ഗുരും |

ഉടജേ രാമമാസീനം

ജടാമണ്ഡലധാരിണം || 2.99.25 ||

കൃഷ്ണാജിനധരം തം തു

ചീരവൽകലവാസസം |

ദദർശ രാമമാസീന -

മഭിതഃ പാവകോപമം || 2.99.26 ||

സിംഹസ്കന്ധം മഹാബാഹും

പുണ്യരീകനിഭക്ഷണം |

പൃഥിവ്യഃ സാഗരാന്തായാ

ഭർതാരം ധർമചാരിണം || 2.99.27 ||

ഉപവിഷ്ടം മഹാബാഹും
 ബ്രഹ്മാണമിവ ശാശ്വതം |
 സ്ഥണ്ഡിലേ ദർഭസംസ്തീർണേ
 സീതയാ ലക്ഷ്മണേന ച || 2.99.28 ||

തം ദൃഷ്ട്വാ ഭരതഃ ശ്രീമാത് -
 ശോകമോഹപരിപ്ലുതഃ |
 അഭ്യധാവത ധർമാത്മാ
 ഭരതഃ കേകയിസുതഃ || 2.99.29 ||

ദൃഷ്ട്വൈവ വിലലാപാർത്തോ
 ബാഷ്പസന്ദിഗ്ധയാ ഗിരാ |
 അശക്നുവൻ വാരയിതും
 ധൈര്യോദ് വചനമബ്രുവൻ || 2.99.30 ||

യഃ സംസദി പ്രകൃതിഭി -
 രഭവേദ് യുക്ത ഉപാസിതും |
 വന്ധൈർമൃഗൈരൂപാസീനഃ
 സോഽയമാസ്തേ മമാഗ്രജഃ || 2.99.31 ||

വാനോഭിർബഹുസാഹസ്യൈ -
 രയോ മഹാത്മാ പുരോചിതഃ |
 മൃഗാജിനേ സോഽയമിഹ
 പ്രവസ്തേ ധർമ്മമാചരൻ || 2.99.32 ||

അധാരയദ് യോ വിവിധാ -
 ശ്ചിത്രാഃ സുമനസഃ സദാ |
 സോഽയം ജടാഭാരമിമം
 സഹതേ രാഘവഃ കഥം || 2.99.33 ||

യസ്യ യജ്ഞേന്തര്യമാദിഷ്ടൈ -
 രയുക്തോ ധർമസ്യ സഞ്ചയഃ |
 ശരീരക്ലേശസംഭൂതം
 സ ധർമം പരിമാർഗതേ || 2.99.34 ||

ചന്ദനേന മഹാർഹേണ
 യസ്യാംഗമുപസേവിതം |
 മലേന തസ്യാംഗമിദം
 കഥമാർയസ്യ സേവ്യതേ || 2.99.35 ||

മന്നിമിത്തമിദം ദുഃഖം
 പ്രാപ്തോ രാമഃ സുഖോചിതഃ |
 ധിഗ്ജീവിതം നൃശംസസ്യ
 മമ ലോകവിഗർഹിതം || 2.99.36 ||

ഇത്യേവം വിലപൻ ദീനഃ
 പ്രസ്തിന്നമുഖപങ്കജഃ |
 പാദാവപ്രാപ്യ രാമസ്യ
 പപാത ഭരതോ രുദൻ || 2.99.37 ||

ദുഃഖാഭിതപ്തോ ഭരതോ
 രാജപുത്രോ മഹാബലഃ |
 ഉക്ത്വാഽഽയേതി സകൃദ് ദീനം
 പുനർനോവാച കിഞ്ചന || 2.99.38 ||

ബാഷ്പൈഃ പിഹിതകംഠശ്ച
 പ്രേക്ഷ്യ രാമം യശസ്വിനം |
 ആർയേത്യേവാഭിസങ്കൃശ്യ
 വ്യാഹർതും നാശകത് തതഃ || 2.99.39 ||

ശത്രുഘ്നശ്ചാപി രാമസ്യ
 വവന്ദേ ചരണൗ രുദന്ദി |
 താവുഭൗ ച സമാലിംഗ്യ
 രാമോഽപ്യശ്രുൺയവർതയത് || 2.99.40 ||

തതഃ സുമന്ത്രേണ ഗുഹേന ചൈവ
 സമീയതു രാജസുതാവരൺയേ |
 ദിവാകരശ്ചൈവ നിശാകരശ്ച
 യഥാംബരേ ശുക്രബൃഹസ്പതിഭ്യാം || 2.99.41 ||

താൻ പാർഥിവാൻ വാരണയുഥപാർഹാൻ
 സമാഗതാംസ്തത്ര മഹത്യരൺയേ |
 വനൗകസസ്തേഭിസമീക്ഷ്യ സർവേ
 ത്വശ്രുൺയമുഞ്ചൻ പ്രവിഹായ ഹർഷം || 2.99.42 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 അയോധ്യാകാണ്ഡേ നവനവതിതമഃ സർഗഃ ||